

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradšče št. 7, I. spr.
Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Inzerati se računajo po velikosti. Cene so navedene v oglasnem delu.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Kulturni boj.

Samostojno demokratsko časopisje nas narodne socialiste že čisto navadno radi našega postopanja proti klerikalizmu oziroma klerikalni stranki. Če ti tem se zelo rado sklicuje na naše brate na Češkem, ter prikazuje njihov boj proti češkemu klerikalizmu. Vse to seveda le vsled tega, da bi prepričalo našo javnost, da smo mi jugoslovanski narodni socialisti zatajili skupni naš program z našimi somišljeniki v češkoslovaški republiki in da smo »pomagali« in »zavezovali« klerikalcev, medtem ko češkoslovaški narodni socialisti bojujejo z njimi na življenje in smrt.

Je to eden izmed mnogih trikov sam. demokratske politike, s katerimi pobija in skuša uničiti svoje politične nasprotnike ali v javnosti vsaj vzбудiti dvome o pravilnosti njihovega postopanja. Pri tem računa na neorijentirano javnost in predvsem pri gorjnih očitkih narodnosocialistično - klerikalne »zveze« zavedno zavaja javnost vedoč, da so večini čitateljev našega dnevnega časopisja razmere v Češkoslovaški republiki španske vasi in da bo vsled tega slepo verjela, kar ji bodo servirala od naprednosti celega se mladinska glasila.

Ni se nam zdelo odgovarjati na posamezne tendenciozne napade in ne bomo odgovarjali nanje niti v bodoče. Spregovoriti pa hočemo danes nekaj besed o kulturnem boju sploh in o antiklerikalizmu pri nas in na Češkoslovaškem posebej.

Kaj se smatra pri nas za kulturni boj? Pod vplivom sam. demokratskega časopisja je na žalost pričela velika večina takozvane napredne inteligence istovetiti kulturni boj z bojem proti klerikalnemu zmaju, istovetiti s protifaršičko gonjo. Seveda popolnoma nepravilno. Pod kulturnim bojem ne smemo računati ničesar drugega kot boj med posameznimi svetovno-kulturnimi naziranj. Le slučaj je, da stoji danes v velikem delu sveta v ospredju baš boj med katoliško cerkveno hierarhijo in pa svobodomiselnim naprednim mišljenjem, kateri boj se zaznamena tudi z bojem proti klerikalizmu.

Cerkev si je priborila s pomočjo izrabljanja vere v srednjem veku veliko gospodarsko in politično moč. Usmerjala je gotov čas vse javno politično, socialno in kulturno življenje in kdor se je njenemu hotenju postavil po robu, je bil izobčen in proklet in marsikdo je moral za svoje prepričanje na grmado. Odveč bi bilo naštevati imena znanstvenikov, politikov, socialjalnih in verskih reformatorjev, ki jih je duševno in telesno uničil cerkveni moloh katoliškega krščanstva.

Z razširjajočo se prosveto je pričela izgubljati katoliška cerkev vedno bolj svojo moč. Najpreje na političnem, nato na gospodarskem polju, dokler ni moderno pojmovanje o državi, njenih nalogah, dolžnostih in pravicah potisnilo vso cerkveno - versko moč zelo, zelo v kol. Katoliški so postale po večini enakopravne tudi ostale veroizpovedi in njihes so povsod izpodbili vsi privilegiji, ki jih je kdaj uživala katoliška cerkev. S tem pa je bilo vse njeno delovanje postavljeno popolnoma na drug temelj. Tudi cerkveno - versko gibanje se je moralo nasloniti na demokratično-politično udejstvovanje in iz raznih katoliških lig srednjega veka so nastale današnje klerikalne stranke.

Da so vse te klerikalne stranke še po svojem bistvu reakcionarne, izhaja že iz tega, ker je njih glavni sovražnik kulturni in miselni napredek, prosveta. V lastnem interesu so torej povsod v nasprotju s svobodo in bore se prikrito ali odkrito proti vsemu, kar je svobodnega. Povsod se bore za materijelno in duševno nadvlado gospodarsko močnejšega proti slabjšemu, povsod za monarhijo, vladno dvora proti republiki, vladi ljudstva, povsod po možnosti zavirajo umstveno-kulturni napredek. Vseled tega je proti njim boj vseh naprednih struj neizogiben, pa naj bodo že te struje organizirane v političnih strankah ali ne. In ker je ta boj nujen, se tudi bojuje. Včasih hrupneje, včasih tiše, včasih odločneje, včasih popustljiveje, kakor pač naneso prilike in okoliščine, kakor je že ta bolj ali

manj aktualen, kakor ga bolj ali manj dopuščajo ostali javni interesi.

Stari Rimljani so se v času svoje rastoče moči držali izreka: salus rei publicae suprema lex esto! — dobrobit države naj bo najvišji zakon. In to pravilo mora biti še danes vodilno za vsakega dobrega državnika, za vsakega uvidevnega politika.

Vsak boj zahteva gotovo energijo, izčrpa gotove sile, ki enkrat porabljene ne pridejo več v poštev. Tako tudi kulturni boj. In sedaj pogledimo: ali moremo mi, kar nas je danes resničnih naprednjakov, trošiti svoje sile izključno le za boj proti klerikalizmu, ko nas čakajo na vseh koncih in krajih naloge, ki so mnogo aktualnejše za naše državno življenje, ki so naravnost bitne važnosti za nadaljni nemoten obstoj naše države. Naša država nima pravzaprav še ničesar, razen svojih mednarodno priznanih meja. Vsa notranja ureditev visi še v zraku, vse v tem oziru je še negotovo in za vse to se bje boj, ki se je tako poostiril, da se je marsikaj bati razpada. In sedaj naj trošimo in razsipamo sile za in v boju proti klerikalizmu, ki je v naši državi že itak potisnjen popolnoma v kot?! — Kdor bi delal tako, bi grešil nad državo in kdor dela tako, dokazuje le, da poteka naših notranjepolitičnih dogodkov ne pozna, ne preceňuje prav ali pa mu je kulturni boj le krinka za drugačne in druge namene. Slabi gospodarji tisti, ki se besno pripravajo zato, kako naj bodo poslikane sobe, ko stavba še niti pokrita ni.

Pri nas gre sedaj predvsem za pravilno in pravično notranjo ureditev države, ki se mora izvesti takó, da se bodo počutili v njej doma in enakopravni Slovenci, Hrvati in Srbi. Sele, ko bo doseženo to, bomo razračunavali lahko o kulturnih in socialjalnih vprašanjih.

Poleg tega pa ne predstavlja klerikalizem pri nas niti v kulturnem oziru prav nobene nevarnosti. Omejen na Slovenijo je zapisan smrti in to ve vodstvo klerikalne stranke samo in resnično je dejal zadnje dni znan klerikalni poslanec v narodni skupščini, ko je izjavil, da bi Slovenci ne volili klerikalcev, če bi jih ne navajali na to samostojni demokrati s svojimi političnimi metodami.

Drugeče stoji stvari v češkoslovaški republiki. Tam je bila ustava sprejeta sporazumno med zastopniki vsega češkoslovaškega naroda in z notranjo državno ureditvijo so zadovoljne vse stranke z edino izjemo komunistov, ki stoji pod vplivom in diktatom boljševiške Moskve. Boj za ustavno in državno-upravna vprašanja je že davno končan in sile so proste tako za boj proti kulturni reakciji kakor tudi socialjalni reakciji. Poleg tega je klerikalizem v Češkoslovaški razširjen po celi državi, je orijentiran proti njenemu republikanskemu ustroju in si je upal, kakor kaže zadnje pastirsko pismo slovaških škofov, napasti avtoriteto države kot take. Vseled tega je boj proti klerikalizmu na Češkem aktualen, da, nujen, v interesu državne avtoritete same in ponosi smo, da stoji na čelu protiklerikalnega pokreta baš naši bratje, češkoslovaški narodni socialisti. Toda oni vodijo ta boj z udejstvovanjem naprednosti, ne s puhlimi frazami, z ustvarjanjem vedno novih in novih demokratičnih in socialjalnih dobrin, ne s profitarško gonjo, s širjenjem prosvete med najširšimi plastmi češkoslovaškega delovnega ljudstva, ne s pravljicami in zgodbami o faroških kuharicah in bajkah o klerikalnem zmaju. Oni zapuščajo okrilje katoliške cerkve in izstopajo iz nje, medtem ko slika mladinsko časopisje le hudiča na steno in se samo tresne pred njim.

Pripomniti pa je, da navzlic velikemu nasprotju med narodnimi socialisti in klerikalci pa v interesu države češki narodni socialisti že leta sede s klerikalci skupno v vladi.

Sam. demokratsko časopisje nima pravice pozvati kogarkoli v boj proti reakciji. Ker kdor danes resnično bojuje proti njej, njegovo kopje je naperjeno proti gospodarjem tega časopisja.

Socialjalisti in aktivna gospodarska delavnost.

V socialjalistični javnosti se po dosedanjih izkušnjah povsod uveljavlja prepričanje, da se more socialjalistični program uresničiti le z aktivnim udejstvovanjem na gospodarskem polju.

Gospodarstvo je bilo doslej pridržano izključno buržuaziji, katera je opirajoč se na celo vrsto kapitalističnih institucij in korporacij obvladala vse gospodarsko življenje. Delavne plasti ljudstva je podjetništvo smatralo samo za sredstvo v svrhu uveljavljanja svojih gospodarskih ciljev. Za nje je veljal še danes mnogokje uresničevani nazor, da je treba držati ljudstvo na najnižji eksistenčni stopnji, tako, da se vzdrži sicer njegova delavna zmoglost, da pa se nikdar ne dvigne njegova gmoatna eksistenca, ker bi se sicer porušilo gospodarsko ravnovesje, to se pravi z drugimi besedami: ker bi bil sicer ogrožen dobiček gospodarskega podjetništva.

Po vojni je hotel socialjalistični razmah, deloma z revolucionarnimi metodami, porušiti ta kapitalistični družabni red. Danes mora priznati tudi največji revolucionar, da so se vsi ti poizkusi ponesrečili. Celo gibanje je bilo bolj čustveno nego stvarno, in baš vsled tega je moralo vse stremiljenje končati z neuspehom. Gospodarstvo se ne da obvladati z revolucionirskim prevratom, ker reaguje življenje vedno takoj na vsako izpremembo in nastajajoči popravek se vrača in povrne k staremu, prejšnjemu stanju. Gospodarstvo, gospodarski red se da premenjati le postopno in socialisti, ki rušijo dosedanj družabni in gospodarski red, morajo takoj graditi novega, ki odgovarja sodnim potrebam.

Vsak neuspeh poraja reakcijo in dosejanje gospodarstva odgovarja na vsak silnejši napad s krizo, katero spremlja nezaposlenost, druginja in vsi oni nesrečni pojavi, pod katerimi ravno najbolj trpe široke vrste delovnega ljudstva.

Vseled tega smo od nekaj že povdarjali, da je delovanje socialjalističnih delavcev zelo odgovorno. Ne more in ne sme se omejiti na zaničanje obstoječih razmer, ko vse okoli nas kliče vse ljudi z dobro voljo na pozitivno delo za izboljšanje.

To so stvari, ki so danes že jasne vsakemu zavednemu človeku. Tudi ljudstvo kot tako že spregledava v tej smeri in vsled tega obrača hrbet hrupnim in kričavnim komunističnim akcijam, ki mu niso prinesle še ničesar koristnega.

Danes imamo že na tisoče in tisoče javnih delavcev, ki so izšli iz priprostega delovnega ljudstva. Mnogi izmed njih so se zelo uspešno uveljavili v upravljanju javnih zadev in ravno ti lahko pričajo, da vsaka, tudi najmanjša izprememba v prospeh širokih vrst zahteva ogromnega truda, mnogokrat tudi resničnega popuščanja na nasprotni strani. Le tako se more korak za korakom priti k izboljšanju na tem ali onem polju.

Toda vse te podrobnosti so početki velikega programa aktivnega socialjalističnega udejstvovanja, ki sestavno razdira dosela-

nji kapitalistični red in ga nadomešča z novim, socialjalno pravičnejšim, socialjalističnim.

Demokratična državna ureditev je baš ono sredstvo, ki daje možnost uveljavljanja tudi širokim delovnim vrstam. Njihova zavednost in moč se izraža v volilnih številkah in sorazmerno tem številkam je njihov vpliv na gospodarski razvoj.

Uspeh ne more biti takojšen. Niti največja socialjalistična večina ne more naenkrat odstraniti dosedanjega gospodarskega in z njim družabnega reda. Pač pa ga more postopno pretvarjati v svojem smislu in to je edina možna pot k trajnemu zboljšanju gospodarskega in socialjalnega življenja v socialjalistični smeri.

Vsled tega je največji greh nad delavsko stvarjo, če gotovi ljudje, ki se smatrajo za socialjaliste, položijo roke navzkriž, če: saj zaenkrat ne moremo doseči ničesar. Ne gre za takojšnje uspehe, gre za bodočnost!

Prihaja nova doba socialjalističnega delovanja, ki sicer ne bo tako burna in hrupna, ko dosedanja, ki pa bo zato toliko bolj pozitivna in uspešna. Seveda bo tudi ta doba težavna, težavnejša morda, ko dosedanja. Doba poizkusov in raznih fraz mora biti končana. Socialjalistične smeri se morajo uveljaviti v gospodarskem delovanju, ki mora stremeti za tem, da premeni princip dobička v princip splošne koristi.

To niso prazne besede. Če pogledamo samo v Češkoslovaško, vidimo, da se je v tem pogledu že marsikaj storilo. Tam so avtonomne korporacije oživilorile že celo vrsto podjetij, ki se že izmikajo moči zasebnokapitalističnega podjetništva. Na severnem Češkem si je na primer nekoliko okrajev ustanovilo lastno tovarno za izdelovanje škroba, ki preskrbljava velik del Češke s svojimi proizvodi, ki so za tretjino cenejši, nego proizvodi drugih tovarn. Kot zavod, ki naj služi vseobči koristi, sicer ne izkazuje dobička, toda dobiček se javlja v cenenih proizvodih, ki jih dobavlja okrajem in občinam. Podoben socialjalni čin je tudi akcija vinohradske mestne hranilnice, ki postavlja za tisoč rodbin stanovanjske hišice. V okvir socialjalne delavnosti spadajo tudi državne akcije, ki se javljajo v podražavljanju železnic, v socialjalnem skrbstvu, bolniškem zavarovanju, ureditvi brezposelnih podpor itd.

Na tej poti socialjalistično udejstvovanje v aktivnem gospodarskem delovanju ne sme zastati. Iti mora dalje in seči v premoške kope, rudnike in druga industrijska podjetja. In ustavit se ne sme niti pred najsvetejšim kapitalističnim finančnikom: pred trgovino in njenimi finančnimi transakcijami, ki se skrivajo v bankah.

To vse zahteva seveda veliko odziva in razumevanja v javnosti, že bolj pa novih legij socialjalističnih delavcev, ki bodo prodrl v vse panoge gospodarstva, ki bodo s svojim delovanjem povsod širili socialjalistični način gospodarstva in obzupuseli nakane kapitalističnega sveta.

Narodna skupščina.

Seja narodne skupščine je bila otvorjena v nedeljo, dne 22. t. m. Po prečitani poročili verifikacijskega odbora je prvi govoril imenom opozicijskega bloka Ljuba Davidović, katerega je večina ponovno prekinjala z medklji, dočim mu je opozicija burno aplaudirala. Davidović je obsodil volilna nasilja in razvil program narodnega sporazuma. Pri tej priliki je prebral tudi program bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije, katerega prinašamo na drugem mestu. Stvarjen in z nepobitnimi dokazi podkrepljen govor Davidovića je napravil velik utis, katerega ni mogel zmanjšati vladni zagovor, ki ga je podal minister Uzunović. Na popoldanski seji je najpreje govoril dr. Hohnjec (SLS) in dr. Pivko (SD). Ze pri teh dveh govornikih so se pričeli besni osebni napadi, ki so dosegli svoj višek, ko je nastopil dr. Bazala (HZ). Komaj je dr. Bazala spregovoril že je nastal vrišč v dvorani, ki je končal s pretepom, v katerem je bilo več poslancev lahko ranjenih. Kot se je pričelo prvi dan, tako se je nadaljevalo cel teden. Vse seje narodne skupščine se vrše v znamenju osebnih napadov in preprirov. Zastopniki tujih držav pa gledajo iz svojih lož naše na-

rodne zastopnike in pišejo poročila svojim vladam, kaj so videli na Balkanu. Stvarni argumenti opozicije zadevajo na gluha vladna ušesa. »Kam in koliko časa« — je rekel Davidović na naslov vlade — »odgovor na to vprašanje se mora dobro premisliti, ker se ne sme pozabiti, da je narod kot oni oblak, ki sicer blagotvorno rosi, a tudi strahovito pokosi«. Poslanci v Beogradu se morajo izpametovati, morajo, če hočemo ohraniti našo lepo domovino. Z batinami, nasilji in sovarštvom ne pridemo daleč.

Narodna skupščina je dosedaj verificirala 220 nespornih mandatov. Med sporne mandate spadajo oni iz bregalnškega in mariborsko-celjskega okrožja ter vsi mandati HRSS. Če bo večina brezobzirno razveljavila vse HRSS mandate in s tem izključila Hrvate iz parlamenta, bo napravila nepopravljivo politično pogreško, ki se bo kruto maščevala nad onimi, ki so jo zagrešili.

Program narodnega sporazuma in ljudske demokracije.

I. Parlamentarne stranke, ki so bile dosedaj združene pod naslovom opozicijski blok, so osnovalе stalno politično zajednico pod imenom »Blok narodnega sporazuma in seljačke ljudske demokracije«.

je in nastopajo v narodni skupščini kot celota v vseh vprašanjih, v katerih gre za velika politična vprašanja te zajednice.

Organi bloka so: predsednik, ožji in širši izvrševalni odbor in skupna seja narodnih poslancev.

II. Ta blok je vzel za podlago svojega delovnega programa deklaracijo Davidovićeve vlade od 12. avgusta 1924, katera deklaracija bi se imela dopolniti z drugimi potrebnimi zakonskimi predlogi, zlasti z zakonom o jamstvu sodne neodvisnosti, o tiskovni svobodi in o svobodi sestajanja in združevanja, z zakonom o samoupravi kmetijskih in mestnih občin. Način izvajanja poslednjih volitev dokazuje nujnost zakona, po katerem bi se zaščitila v bodoče volilna svoboda. Moram povdariti odgovornost organov, ki izvajajo volitve. Poostriti je treba kazni za prestopke proti volilni svobodi, določiti je treba pospešeno postopanje proti sedanjim krivicem, verifikacijo mandatov pa ima izvršiti sodišče.

III. Osnova političnega dela sestoji iz programatičnih načel, ki so bila deloma že objavljena v poročilu predsedništva HRSS z dne 29. septembra 1924.

1. Stranke bloka, stoječe na načelu ravnopravnosti vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, so edine v tem, da je država SHS celota, v kateri pa se ima notranja ureditev izvesti s sporazumom Srbov, Hrvatov in Slovencev po že deloma izraženih načelih.

2. Definitivno izvajanje narodnega sporazuma normalnim zakonitim potom na podlagi demokratske vladavine je na najpopolnejši način mogoče samo s parlamentarno monarhijo po angleškem vzoru, zasnovano in zgrajeno na podlagi narodne suverenosti.

3. Naša država mora biti slična ljudski demokraciji, urejena po sistemu selfgovernmenta in samouprave od najmanjših občin pa do parlamenta.

4. Pristojnost skupnega parlamenta in drugih narodnih zastopstev in odnošaji njim odgovornih organov morajo biti določeni po ustavi.

5. Blok v celoti in poedine stranke v njem so edine v tem, da je njih politika popolnoma samostojna in določena edino le od interesov naroda. Zato smatrajo za nujno, da se prekinejo vsake zveze z inozemstvom. Interese naroda pa je treba spraviti v sklad z ideali človečanstva in z medtežnjo po trajnem miru.

6. Blok izključuje diktaturo vsake vrste. Stoji v politiki na načelu narodnega sporazuma in seljačke ljudske demokracije. V gospodarskih vprašanjih pa stoji na stališču stanovskega sporazuma in sodelovanja.

7. Blok bo izvajal vse konsekvence družabne reforme in priznava nedotakljivost privatne lastnine, ki pa se ne sme socialno izlorabljati. Gospodarsko življenje našega naroda, posebno kmetijskega, se ma razvijati v zmislu zadrudnih načel.

Ta sporazum so podpisali za demokratsko stranko: Davidović, za SLS Korošec; za HRSS Pavle Radić in za JMO Hrasnica.

Neomenjena nepravilnost.

Opozicija je predložila narodni skupščini svoje posebno mišljenje o nepravilnostih, ki so se vršile pri volitvah. Iz poročila, ki se nanaša na Slovenijo, je bilo izpuščeno nekaj, kar je bilo po našem mnenju odločilno za znano takozvano nacionalnega bloka vsaj na Stajerskem. Pogrešamo namreč izjavo, ki so jo bili skoro primorani podpisati vsi državni nameštenci, ker je na tak način sestavljena, da se je podpisu težko bilo izogniti, ne da bi se državnega nameštencega proglasilo za nasprotnika države, kateri ne more biti v državni službi. Tega se je vsak bal, zato je izjavo rajše podpisal in se častno zavezal glasovati za dr. Pivka. In sicer se izjava glasi sledeče:

Podpisani v izjavljam, da sem pristaš narodnega edinstva in jugoslovanske državne misli, to je ideji, pod katerimi nastopa Narodni blok.

Izjavljam, da hočem delati z vsemi močmi za čim lepši volilni uspeh Narodnega bloka v mariborsko-celjskem volilnem okrožju, katere nosilec je profesor dr. Ljudevit Pivko in se zavezujem prostovoljno s častno besedo, da bom glasoval za to listo.

. dne 1925.

Lastnoročni podpis: Podpis poverjenika:

Kakor se je izjavil dr. Pivko v neki družbi, je bilo takih podpisov 6000. Recimo, da se niso vsi do zadnjega držali dane besede, sigurno pa je vendar, da jih več ko polovica ni hotela pojesti dane besede, in ti so odločili.

ČESKOSLOVAŠKA.
Českoslovaški parlament je sprejel razne spremembe k stanovanjskemu zakonu, ki se nanašajo predvsem na nove predpise glede odpovedi in na ureditev stanarine. Znano je, da se je po svetovni vojni zelo veliko gradilo v vseh večjih krajih Českoslovaške. V večjih mestih, kot n. pr. v Brnu in Pragi so z državno in privatno podporo nastale cele nove stanovanjske kolonije. Navzlic uspešni stanovanjski gradbeni akciji pa še vedno ne smatra Českoslovaška, da je prišel čas, ko se lahko ukine zaščita stanovanjskih najemnikov. — Zelo važen je tudi sklep českoslovaškega parlamenta glede zakona o plačanih delavskih dopustih. Vsak nastavljenec, bodisi da je nastavljen z delavsko, službeno ali važenjsko pogodbo ima tekom enoletne službene dobe pravico do šestdnevnega plačanega dopusta, ki se zviša po desetih letih službe na sedem in po petnajstih letih na osem dni dopusta. Dopusti se morajo v splošnem dovoljevati v času od 1. maja do konca septembra vsakega leta. Novi zakon se pa ne nanaša na one delavske kategorije, ki imajo s posebnimi pogodbami ali pragmatikami že ugotovljene dopuste. Prav tako se novi zakon ne nanaša na javne nameštence. Zakon o plačanih dopustih je velika socialna pridobitev za českoslovaško delovno ljudstvo. — Pri zadnjih volitvah v Iglavi na Moravskem so dobili Čehi 25, Nemci pa 17 obč. odbornikov. Iglava je bila dosedaj znana nemška trdnjava na Moravskem.

Načrt za evropsko grupacijo.

Časopisi poročajo, da je prišel dr. Beneš propagirati novo grupacijo evropskih držav, ki bi se delila na štiri dele: zapadni blok, v katerega bi vstopile Anglija, Španija, Belgija, Nemčija, Italija in Švica; srednje evropski blok, v katerega bi vstopile Českoslovaška, Poljska, Jugoslavija, Rumunija, Avstrija in Madžarska; severni blok, v katerega bi vstopile Estonija, Finska, Švedska in Danska; južni blok, v katerega bi vstopile Bolgarska, Grška, Turška in Albanija. Evropski bloki bi potem lahko držali v šahu boljševiško Rusijo. Načrt dr. Beneša pa Francija in Anglija nista sprejeli simpatično. Na českoslovaškem samem je pa navdušenje veliko večje za slovaški blok, kateremu bi pripadala tudi Rusija, akoravno se ne zanika velike politične in gospodarske važnosti, ki bi bila dosežena s stvoritvijo bloka podonavskih držav. Seveda je pa tako nova grupacija evropskih držav, kot slovaški blok le politična kombinacija, ki zaenkrat še nima izgledov na realni zaključek.

FRANCIJA.

Kakor znano, je Herriotova vlada pretrgala oficijelno zvezo z Vatikanom in dela na to, da se v Franciji popolnoma izvede ločitev cerkve od države. Odločni nastop Herriotove vlade proti rimskemu vplivu je izval odpor francoskih cerkvenih krogov in klerikalne stranke. Nasprotje je prišlo posebno do izraza pretekli teden v francoskem parlamentu, ko je Herriot v velikem govoru nastopil proti politikujoči cerkvi. V svojem govoru je Herriot izjavil, da ne ome-

Nove persekucije!

Premestitvam učiteljev in profesorjev s strani ministristva za prosveto so začele slediti premestitve in upokojitve uradnikov ostalih resorov. Tako je pri direkciji državnih železnic v Ljubljani prišlo prvo »etapno« imenovanje in upokojitve. Upokojen je bivši ravnatelj južne železnice, sedaj pomočnik ravnatelja inž. Ignacij Šega. Upokojitev je protizakonita in je strogo politično strankarske narave. Vzburila je že precej prahu in je pričakovati še marsikakih kolizij in znabiti tudi posledice. Med slovenskimi železničarji se kolpotirajo razne vesti, ki jih za enkrat ne moremo kontrolirati. Jasno in za vsakogar nepobitno pa je dejstvo, da je g. inž. Šega bil upokojen radi svoje politične pripadnosti k radikalni stranki in sicer oni grupi te stranke, ki se ni mogla ogrevati za skupen nastop s samostojno demokratsko stranko, torej za Nacionalni blok. Drugi povod je bil pa najbrže tudi ta, da je bil g. inž. Šega, kot starejši uradnik in ravnatelj preveden v I-2, medtem ko je za oblastnega ravnatelja po Uredbi sistemizirano mesto v I-3, tako da oni ravnatelj, ki na dan prevedbe še niso bili v činu ravnatelja, ne morejo priti v I-2. Dejansko je bil inž. Šega v činu višji kot novi ravnatelj. Zakaj je ministristvo za promet zagrešilo to anomalijo pri imenovanju, je stvar zase.

Dejansko je z upokojitvijo brez vsake predhodne preiskave ali dokazane krivde in pravdoreka disciplinarnega sodišča storjena g. inž. Šega velika krivica. Kršen je zakon, ker g. inž. Šega nima še polnih službenih let, niti ni prestar za službo v smislu zakona. Pa tudi iz nacionalnega in

juje pravic katoličanov, odklanja pa vpliv cerkve na državne posle. Lajki upoštevajo zasluge katoličanstva z ozirom na človečanstvo, odklanjajo pa katoličanstvo bankarstva. Nastop Herriota je povzročil v parlamentu v vrstah reakcionarcev veliko razburjenje. Po izjavah in Herriota se je vršilo glasovanje o zaupnici vladi. Resolucija, ki odobrava vladno politiko glede ločitve cerkve od države, je bila sprejeta s 378 proti 48 glasovom. Glasovanje francoskega parlamenta pomeni za Herriota veliko zmago in je s tem njegovo stališče še bolj utrjeno.

Lord Curzon.

Dne 20. t. m. je umrl. v Londonu bivši angleški zunanji minister Lord Curzon, pristaš konzervativne stranke. Curzon je bil ponovno izvoljen za poslanca in je bil leta 1899. tudi podkralj Indije, kjer si je iztekel velikih zaslug za utrditev angleškega vpliva. Po izvolitvi za poslanca pri zadnjih volitvah se je umaknil vsled bolezni v ozadje in se ni več udeleževal tako aktivno političnega življenja kot prejšnja leta. Lord Curzon je bil rojen leta 1859.

NEMCIJA.

Za predsedniško mesto je v Nemčiji proglašeni sedem kandidatur. Resno pridejo v poštev Braun, kot kandidat socialnih demokratov, Marx, kot kandidat centroma, Jarres, kot kandidat ljudske stranke in Hellpach, kot kandidat demokratske stranke. Kandidature ostalih, med njimi tudi maršala Ludendorffa, nimajo nobenega izgleda na izvolitev. Volitev državnega predsednika se vrši s splošnim glasovanjem, tako kot volitve v državni zbor. Izvoljen je oni kandidat, ki dobi absolutno večino glasov. Če pri prvem glasovanju ne dobi noben kandidat absolutne večine, se razpišejo nove volitve, kjer je predpisana relativna večina. Po današnji situaciji v Nemčiji sodeč, ni nobenega izgleda, da bi kateri izmed kandidatov dosegel absolutno večino. Vršile se bodo torej tudi druge volitve, pri katerih bodo pa odpadle razne kandidature; stranke leveice kot desnice se bodo zedinile na enotne kandidature. Pri drugih volitvah se bo vršil boj pripadnikov weimarske republikanske ustave z danes še maskiranimi zagovorniki prusaštva, to je militarizma in monarhizma. — Neki londonski list je poročal, da je pred nemškimi sodišči okrog 12 tisoč procesov glede veleizdaje. Obtožbe glede veleizdaje so delo reakcije, ki zopet izvalno dviga svojo glavo v Nemčiji. Reakcija obtoži vsakogar veleizdajce, kdor n. pr. objavi v javnosti dokumente o krivdi Nemčije na izbruhu svetovne vojne, ali pa razkrije nemško militaristično propagando. Ker so sodniki navadno nemško nacionalno zagrizeni reakcionarci, sledi obtožbi radi veleizdaje tudi — obsodba.

Egiptovski parlament.

Za predsednika egiptovskega parlamenta je bil izvoljen Zaglul-paša s 125 proti 85 glasovom. Vlada Ziwar-paše je vsled tega podala demisijo, katere pa kralj Fuad ni sprejel. Ministrski predsednik Ziwar-paša je nato parlament raz-

naprednega vidika je ta upokojitev persekucija in nevalificirano ravnanje z edinim starejšim slovenskim strojnim inženirjem. Bil je pred vojno sploh edini slovenski strojni inženir v železniški službi in si je stekel za slovenski naraščaj v strojni službi zasluge, ki jih pač nobeden drugi slov. železniški uradnik ne more pokazati. Kot načelnik kurilnice j. ž. Ljubljana gl. k. je bil on tisti, ki je pred in med vojno spravil veliko slovenskih profesionalistov do strojevodij in ljubljansko kurilnico res naredil a slovensko kurilnico. Nikakor nimamo ne povoda ne namena braniti delovanje g. inž. Šega kot ravnatelja j. ž. ali pomočnika ravnatelja pri sedanji direkciji drž. železnice. Bili smo kot socialisti v mnogih stvareh nasprotniki raznim njegovim upravnim ukrepom. Moramo pa povdariti, da take upokojitve pomenijo — propast stroke. Naših železnic ne bode obratovali v prid državi in v prid njenemu gospodarskemu in socialnemu razvoju s partizanskimi persekucijami strokovno sposobnih uradnikov, temveč s poštenim upravnim aparatom, ki funkcijonira na podlagi pametnih zakonov in predpisov. Osebnih intrige in partizansko izigravanje pomeni v vsaki stroki državne službe, v železniški pa še posebej — anarhijo in nazadovanje.

Premog trboveljski, libovški in črnomaljski, drva, koks, oglje, šlezjske brikete do „Ilirija“ LJUBLJANA, Kralja bavlja, Petra trg 8, tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

Naš strankin zbor. Kakor smo že v zadnji številki »Nove Prave« poročali, se vrši naš letošnji glavni strankin zbor dne 9. in 10. maja t. l. v Ljubljani. Vsem krajevnim organizacijam in zaupništvom je tajništvo te dni odposlalo okrožnice z vsemi navodili za zborovanje. Opozarjamo vse krajevne organizacije, da o tej okrožnici razpravljajo v odborovih sejah ter da se brezpozorno ravna po danih navodilih. Dnevni red zborovanja bomo priobčili v prihodnji številki »Nove Prave«, razviden bo pa tudi iz vabil, ki bodo pravočasno razposiljena. (Pozivljamo vse krajevne organizacije, da se pripravijo na naš glavni zbor in da razpravljajo o raznih predlogih, kateri morajo biti najkasneje 8 dni pred zborovanjem poslani načelstvu. O kasnejše poslanih predlogih se na strankinem zboru ne bo moglo razpravljati. Vsa podrobna navodila bodo poslana potom okrožnice vsem krajevnim organizacijam, nakar že sedaj opozarjamo, da se o okrožnicah pravočasno razpravljajo. Tovariši, pripravimo se dostojno za naš strankin praznik.

Opozorilo krajevnim organizacijam. — Na naše dopise in na opozorilo v »Novi Pravi« so se sicer odzvale nekatere organizacije ter poslale obračune za strankin davek in znanke, vendar jih je še precej, ki tega do danes še niso storile, zato jih pozivljamo ponovno, da to nemudoma storijo. Istotako naj se pošljejo tudi imeniki organiziranih tovarišev. Glede sklicevanja občnih zborov in sestankov, ponovno opozarjamo, da je treba sporočiti vsaj teden dni preje tajništvo, da ne pridemo v zadrego radi govornikov, ako pride sporočilo šele zadnji dan. Tudi v tem pogledu mora v stranki vladati red.

Ljubljansko okrožje.

Občni zbor krajevne organizacije v Kočevju se je vršil v nedeljo 22. t. m. ob pravi dobri udeležbi. Poleg običajnega dnevnega reda je poročal tov. Medved o komunalnih vprašanih kočevske mestne občine. Zastopnik načelstva pa je v daljšem sporočilu podal jasno sliko sedanjega političnega položaja ter poročal o raznih strankinih zadevah. Vsa poročila so se z odobravanjem sprejela. Krajevni odbor je sklenil posvetiti vso pozornost razdrapanim delavskim razmeram v Kočevju in okolici ter organizirati delavske vrste, da se ne bodo delavci čutili odvisne samo od svojih delodajalcev, ki samo izkoriščajo bedni proletarijat. Občni zbor je jasno pokazal, da vsi naporji nasprotnikov ne bodo zadržali zdravega pokreta narodnega socializma, ker je ideja tako močna, da mora prodreti.

Zaupniško zborovanje v Zagorju. V nedeljo 22. t. m. se je vršilo zborovanje naših zaupnikov v Zagorju ter je bila udeležba polnoštevilna. Kot poročevalec je nastopil član načelstva tov. Rupnik, ki je v jedrnatih in poljudnih besedah razložil politični položaj in nato razpravljalo o raznih aktualnih zadevah. Njegovo poročilo je bilo sprejeto z največjim odobravanjem, na kar je sledila obširna debata, katere se je udeležilo več tovarišev. To zborovanje je zopet pokazalo, da je ni sile, ki bi mogla onemogočiti naš razvoj ter z veseljem opazamo, da se posebno zavedno delavstvo vedno bolj oprijemlje narodnega socializma, ker le v tem vidi svojo rešitev.

Mariborsko okrožje.

Krajevna organizacija NSS v Mariboru sklicuje za soboto, dne 4. aprila 1915 ob 8. uri zvečer svoj redni občni zbor v dvorani »Jadranc«, Rotovski trg št. 2. — Dnevni red: 1. Poročilo tajnika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. — Občnega zbora se udeleži tudi zastopnik strankinega načelstva iz Ljubljane. Vabimo tovariše, da se poslužijo svoje pravice in se udeležijo občnega zbora v čim večjem številu. Dolžnost vsakega zavednega člana je, da pride na najvažnejše zborovanje svoje organizacije, to je občni zbor. — Odbor kraj. organizacije NSS v Mariboru.

Občni zbor krajevne organizacije NSS v Ptujju se je vršil v sredo, dne 18. t. m. v gostilni pri Pfeiferju. Vodil ga je predsednik podžupan tov. Blažek. Tajnik tov. Sigl je podal lepo sestavljeno tajniško poročilo. Prvi del je obsegal članstvo, drugi del delovanje organizacije, tretji pa bodoče delovanje. Obravnaval je tudi delo naših petih občinskih svetovalec, ki tvorijo skupno z ostalimi strankami v Gospodarsko-socialnem bloku večino v občinskem svetu. Blagajniško poročilo je podal tov. Travežan, v imenu nadzorstva pa je predlagal tov. Tobias absolutorij celokupnemu odboru in zahvalo za požrtvovalno delovanje, kar je bilo enoglasno sprejeto. Na predlog volilnega odseka je bil nato enoglasno ponovno izvoljen za predsednika tov. podžupan Blažek, v odbor pa sledeči tovariši: Brečelj, Sigl, Medved, Tobias, Menoni, Golč; za namestnika tovariša Traveža in Šafer; za pregledovalca računov tovariša Kogoj in Lenarčič. Po končani volitvi je govoril okrožni tajnik tovariš Brandner iz Maribora o položaju stranke in o sedanji politični situaciji v državi, ki se po

krivdi takozvanega nacionalnega bloka vedno bolj poostruje. Pozival je na požrtvovalno delo za ideje narodnega socializma. — K besedi se je oglasilo še več tovarišev, ki so stavljali razna vprašanja, nakar je tov. predsednik občni zbor zaključil. Ta občni zbor je pokazal, da naši tovariši v Ptujju kljub preganjanju in pritisku ne klonijo.

Krajevna organizacija NSS v Slovenjgradu sklicuje svoj redni občni zbor v soboto, dne 28. marca ob 8. uri zvečer v hotelu »Balkanc«. Na občnem zboru bodo podali poročila društveni funkcionarji in izvoljen bo nov odbor, na kar bo govoril o bodočih nalogah in o sedanji politični situaciji okrožni tajnik tovariš Brandner iz Maribora. Tovariši! Vabimo Vas, da pride te vsi do zadržanja!

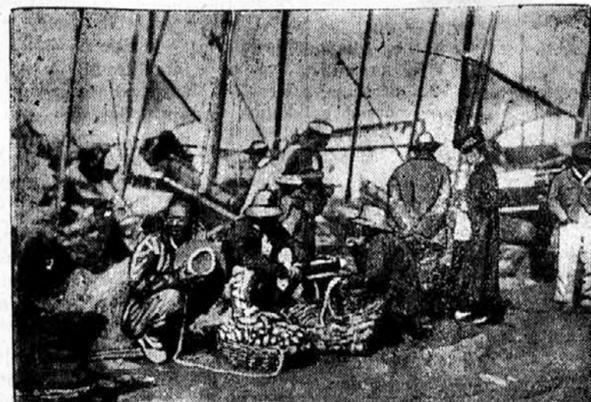
Celjsko okrožje.

Sobotni članski sestanek, dne 21. t. m., ki se je vršil kakor po navadi v klubovi sobi hotela »Zvezda« je bil zadovoljivo obiskan. Grajati pa se mora, ako funkcionarji izostanejo neopravičeno, ker to doše oz. navzročje le zamudi radi nepotrebnega čakanja, pa tudi nikakor ni vzpodbudno za one tovariše, ki se sedanjih posvetovanj dosledno in redno udeležujejo. Gotovo je, da tega ali onega zadržijo včasih nepredvideni vzroki, prav tako gotovo pa je tudi, da se je v našem malem mestecu pač lahko opravičiti, odn. najti način, da se zborovalec pove, da eden ali drug ne more priti. Red je pač najlepša reč na svetu. Referiral je pri poslednjem članskem sestanku tovariš tajnik in blagajnik ter nas je njegovo zanimivo poročilo v vsakem oziru zadovoljilo in razveselilo tem bolj, ker vidimo, da rodijo članski sestanki zares zaželjeni uspeh ter nam potrjujejo, da je mogoče doseči s smotrenim in vztrajnim delom lepe uspehe. Priporočamo vsem tovarišem, naj se bodočih članskih sestankov udeležijo polnoštevilno, da bodo enkrat slišali, koliko nas je zbranih okrog naše socialistične zastave, oz. da se bomo vsi tisti, ki smo izjave že podpisali in prispevke plačali odn., ki bodo jo storili v prihodnjih dneh, videli iz oči v oči ter se za nadaljnje delo še bolj navdušili.

Celjska krajevna organizacija ima redni sestanek zopet danes, v soboto, dne 28. marca 1925 ob 8. uri zvečer v klubovi sobi restavracije pri Zumru (Hotel Zvezda). Tovariši, somišljeniki in prijatelji našega narodnosocialističnega pokreta ste ponovno uljudno vabljani, da pridete vsi. Pripeljte seboj tudi one, ki doslej sicer še niso organizovani, pa z nami čutijo in naše delo odobravajo ter se nam bodo v naše vrste pridružili in se pogumno in krepko oklenili naše trobojnice in narodnosocialistične zastave. Vsak pošten narodnozaveden socialist nam je vedno dobro došel, ker le v naših vrstah je mesto za razedno zavedne ter narodno čuteče delavce. Ijivosti na nobeno stran, še manj morebitne

Strankin davek in letni prispevek so člani po veliki večini že izročili tovarišu blagajniku ali osebno po prijateljih ali pa so zneske poslali po poštahranilniških položnicah, ki smo jih ob začetku tega meseca razposlali. Vsem tem smo članske izkaznice tudi že vročili, ako pa bi je kdo pomotoma ne bil prejel, prosimo, da se zglaš pri tovarišu blagajniku. Zamudniki in oni, ki so prislili obroka, bodo prejeli h koncu meseca, toraj prihodnje dni poštahranilnične položnice še enkrat ter Vas vse vljudno prosimo, poravnajte zaostanke, da lahko tozadevna dela enkrat zaključimo. Naj ne bo občutljivosti na nobeno stran, še manj morebitne zamere, ki se je pač dosledno in vestno ogibljejo ter naj bodo naši strankini opomini vedno pravilno razumevani. Upamo, da bo tako!

OBLEKE NA OBROKE
O. BERNATOVIČ
LJUBLJANA, MESTNI TRG

VARLJIVA IDILA.

Slika predstavlja zatočišče epidemičnih bolnikov na daljnem vzvodu, ki je popolnoma odrezan od ostalega sveta.

Strokovni vestnik.

Iz strok. tajništva. Te dni so prejele vse podružnice obširno okrožnico, ki jo je razposlalo tajništvo. Prosimo vse podružnične odbore, da posvetijo tej okrožnici vso pažnjo in o njej na seji razpravljajo. Posebno važnost polagajte načetom o spremembi prispevkov in podpor. Ne prezrite klika o agitaciji za glavni zbor NSSZ, ki se vrši v dneh 31. maja in 1. junija na Jesenicah. Skratka, okrožnici posvetite vso pažnjo in se po njej ravajte.

Seja upravnega odbora NSSZ se vrši gl' som združega sklepa v nedeljo, dne 26. aprila l. l. na kar že sedaj opozarjamo vse odbornike.

Kranj. Našemu delavcu v Kranju prav trda prede. Živi v največji bedi, prejemke ima mizerne in skoro lahko rečemo, da živi od samih obljub kapitalistov. Pri tem pa se naši delavci največkrat spozabljajo in se družijo z onim, ki ga tlačijo. Ne pomisli, da ga kapitalist vabi s sladkimi obljubami, na drugi strani pa ga biča. Ne pomisli, da spada delavec le v vrsto sebe enakih t. j. v vrsto delavstva. Naš delavec bi se moral oprijeti le onega, ki bi mu res lahko pomagal. Naš delavec bi se moral organizirati v Narodno socialni strokovni organizaciji, ker le potom te organizacije lahko biše uspešen boj proti svojim zatiralcem. Zato kranjski delavci vsi v NSSZ.

Alkohol in delavstvo. O tej nesrečni temi se je in se mnogo piše. Alkohol nam je in nam uničuje najboljšo delovno moč. On je največji delavski sovražnik. In vendar je delavcu najboljši tovariš — alkohol. V »Organizovanem Radniku« čitamo, da je v Hu. ti. jami popilo v teku enega leta 500 rudarjev nič manj kot 475 hl vina, 18 hl žganja in 130 hl piva in to samo v gostinah, ki so v neposredni bližini rudnika. Gornje številke, ki so jačo žalostne, nam pričajo tudi, odkod potem velika mora bede. Izračunati je treba samo, koliko se je potrošilo delavskega denarja na pijačo, pa imamo žalostno sliko o rednem socialnem stanju delavstva. Kočaja; bo naš delavec spoznal v alkoholu sovražnika, kaj mu napoči lepši dan. Na to je težak odgovor. Ker se odpirajo dan za dnem nove gostilne in daje delavstvu prihranka, uničevajo svojih sil in trošenje denarja žalostno, z resnično.

Šurno delo v opasnosti. Mi smo že večkrat pisali o nameri podjetnikov, ki s to ali ono pretežno skušajo uvesti deset ali še več urno delo. Delavstvo se za naše in enake druge besede prav malo briga in prične kričati šele takrat, ko je nesreča že tu in tu je osemurni odzvel. V zadnjem času se taki poskusi vršijo v vseh delih naše države in že se posrečijo poskusi, bo celokupni kapitalizem enkrat udaril in izgubil bomo težko pridobljeni osemurni delovni čas. Zadnjič smo poročali o parni žagi K. v Kočevju, kjer se je nasilno izsilno iz delavcev priznanje deseturnega dela. Danes imamo beležiti slučaj v Leskovcu v Srbiji, kjer je tovarna blaga Ilić, Teokarević in Petrović poskušala z vsemi sredstvi vpeljavo deseturnega dela. Za enkrat je delavstvo to namero odbilo, če j odbije tudi v drugič, je veliko vprašanje. Delavstvo je danes po ogromni večini neorganizirano in tako prepuščeno na milost in nemilost podjetnikom, ki neorganiziranost delavstva izrabljajo kar največ mogoče v svojo korist. In pomisliti moramo pri tem, da so kapitalisti še pri tem organizirani v Zvezi industrijcev, ki pravzaprav vodi ves pokret delodajalcev proti delavstvu. Delavstvo naj se enkrat vendar strezni in naj se oklene strokovnih organizacij, ki edino še uspešno parirajo raznim delodajalskim napadom. Delavci naj se ogledajo v industrijalce, ki so, akoravno sami že dovolj močni, vseeno še organizirani, da tem lažje udrihajo po delavstvu. Na te naj se ugledajo in priklopijo strokovnim organizacijam. Neorganizirano delavstvo vabimo, da se priključi Narodnosocialni strokovni zvezi, ki edino pravilno pojmuje ščititi delavske interese. Osemurno delo je v nevarnosti, če ga izgubimo, bo vsako tarnanje odveč. Odbimo zlo od sebe, dokler nas ni zadelo, zato vsi v organizacije.

Delavski pokret.

Danska. Knjigoveški savez je te dni uspel s svojo tarifo, s katero se prejemki delavcev za spoznanje povečajo. Ravno tako so frizerski pomočniki dobili novo tarifo, s katero se ukinja dosedanji sistem plačevanja v naturi, t. j. hrama in stan in se uvede plačevanje v gotovini.

MLADINSKI VESTNIK

Dve obletnici.

Pretečeni mesec sta šli mimo nas dve obletnici, na kateri ne smemo pozabiti. Dve letnici, ki nas spominjajo na početke narodnega socializma, ki je dvignil svoj rudeči prapor z znakom kladiva in peresa v Trstu.

Pred dvanajstimi leti se je v Trstu vršil ustanovni občni zbor Narodno socialne mladinske organizacije. Mnogo prej je že ideja našla idealnih ljudi, v katerih srca se je naselila, toda 16. februarja 1923. leta se je ustanovila prva narodno socialistična mladinska organizacija v Trstu. In letos je 16. februarja poteklo 12 let od te, za nas silno važne ustanovitve. Iz arhiva, ki ga še danes hrani bivši odbornik te organizacije, posnemamo, da so prvi odbor tvorili: predsednik Joško Požar, abs. jurist; njegov namestnik Anton Brandner, uradnik; tajnik Drago Širok, učitelj; njegov namestnik Veloslav Rovar, privatni uradnik; blagajnik Anton Požar, trgovski nastavljenec; namestnik Janko Kosmina, pekovski pomočnik; odbornik Rok Kocjančič, mehanik. Pozneje se je odbor razširil in so v odbor prišli še Stane Kosovel za načelnika predavateljskega odseka in kot odbornika Vladimir Kravos in Josip Slavec. Iz arhiva je tudi razvidno, da je morala mlada organizacija biti hudo boj za svoj obstanek. O tem več enkrat pozneje v spominih.

Organizacija narodno socialistične mladine je naglo rasla in je pričela že ustanavljati svoje podružnice tako pri Sv. Križu, Barkovljah itd., pa je morala v njenem najjačem poletu prenehati z delom. Bojni vihar ji ni prizanesel in je njeno delovanje popolnoma ustavil 24. februarja 1915. leta. Ta dan ima v knjigah rdečo zaznambo, »da je delovanje ob izbruhu vojne do nadaljnjega prenehalo. In kako ne bi. Člani te organizacije, ki so imeli najožje stike z antimitarističnimi brati Čehi so bili ob izbruhu vojne Avstriji zelo nevarni in spominjam se, kako so nam k zadnjim dvem sejama sledili avstrijski »špiceljnik« in smo morali vsled tega z delom nehati. Kakšen je bil naš taktični duh, nam kažejo poslovnici govori bratov odbornikov, ko smo se poslavljali in odhajali v neznane kraje na fronto. Tako je na primer brat Ferjančič dejal nekaterim bratom od odhoda na kolodvoru: »Bratje, ne pozabite, kdo in kaj ste! Ne pozabite, da je Vaša mati onkraj meje! Ne tratite sil za Avstrijo, temveč rešujte našo stvar! Ne pozabite na brate, ki so v Srbiji! Takih govorov smo mnogo slišali in zato se nismo čudili, ko smo slišali, da je ta ali oni naš član že v Srbiji. Med prvimi pa je bil naš prvi predsednik brat Joško Požar. O njem bomo tudi še pisali.

Bratje! Opozoriti sem Vas hotel na ti dve obletnici, na 16. februar 1913 in na 24.

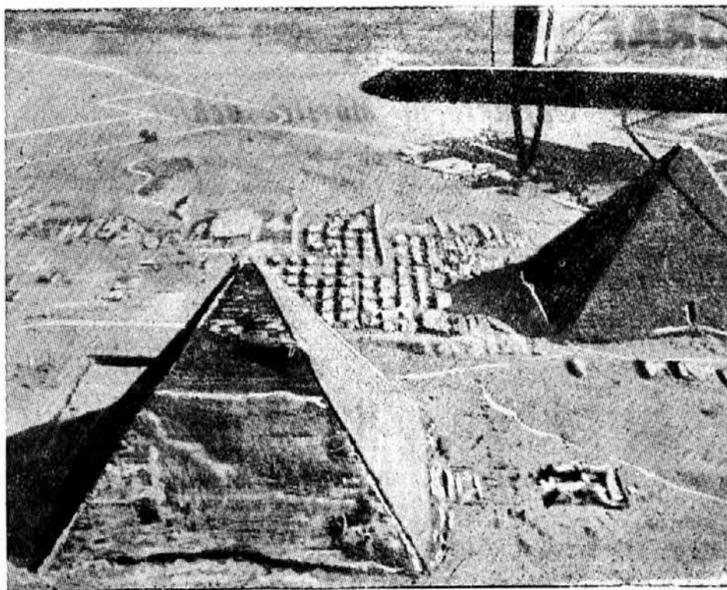
februar 1915. Na dva dneva, ko smo prvič vstali in ko smo začasno nehali z delom. Naše delo pa s 24. februarjem 1915 ni nehalo. Samo trenutno je prenehalo in takoj po padcu Avstrije smo se zopet zbrali skupaj, da nadaljujemo delo, ki smo ga 16. februarja 1913. leta započeli.

In ta dan nam bodi svet. Na ta dan prisegajmo, da bomo gradili, dokler narodnemu socializmu v Jugoslaviji ne zasije pomladno solnce.

Bratje, ne pozabite ti dve obletnici. K.

Zaključek srbohrvatskega tečaja »Bratstva« v Ljubljani. V torek 17. t. m. se je v mestni šoli na Grabnu zaključil letošnji tečaj srbohrvatskega jezika »Bratstva«. Zaključku je kot zastopnik ministrstva prosvete prisostvoval g. dr. Janko Lokar, ravnatelj 1. državne gimnazije v Ljubljani. Po končanih izpitih obiskovalcev je tečaj zaključil načelnik šolskega odseka »Bratstva« br. Kravos, ki se je ob tej priliki zahvalil zastopniku ministrstva prosvete za njegovo prisostnost, obenem se je pa zahvalil ministrstvu prosvete, ki podpira delo »Bratstva« na tem polju. Zastopnik ministrstva prosvete g. dr. Lokar se je nadvse pohvalno izjavil o uspehih v letošnjem tečaju in se je v imenu g. ministra prosvete zahvalil društvu »Bratstvo«, načelniku šolskega odseka in obem učiteljicam, ki ste tečaj vodile. Tudi obiskovalci tečaja so izrekli svojo zahvalo društvu in učiteljicam, na kar je bil letošnji tečaj zaključen. Letošnji tečaj je imel dva oddelka in sicer prvega za začetnike, katerega je vodila učiteljica s. Angela Kravos in II. nadaljevalni, katerega je vodila s. Jelena Vršarjeva. Oba oddelka je obiskovalo nad 60 obiskovalcev obojega spola in najrazličnejših stanov, prevladovali pa so državni nameštenci. Šolski odsek »Bratstva« je med obiskovalce razdelil mnogo lepih srbskih knjig kot dar ministrstva prosvete. Ker so se ti tečajniki pokazali kot nujno potrebni, otvoril »Bratstvo« tudi letos v septembru enake tečaje in sicer za začetnike in nadaljevalce. »Bratstvo« gre vse priznanje, ker umeva svojo nalogo, za katero je poklicano.

Zahvala. Šolski odsek »Bratstva« čuti dolžnost, da izreka svojo zahvalo ministrstvu prosvete za podporo, ki jo je ministrstvo dalo za vzdrževanje srbohrvatskih tečajev, zahvaljuje se tudi zastopniku ministrstva prosvete dr. Janku Lokarju, ki je delo šolskega odseka inspiciral, dalje se zahvaljuje ljubljanski mestni občini in vodstvu mestne šole na Grabnu za prepustitev šolskih prostorov, končno se pa tudi zahvaljuje učiteljicam s. Jeleni Vršarji in Angeli Kravos za trud, ki ste ga imele z vodstvom tečajev. Za šolski odsek, Vladimir Kravos, t. č. načelnik.

STARI VEK V NAŠI DOBI.

Gornja slika nam kaže Cheopsovo piramido, katere višina znaša celih 147 metrov. Poleg te piramide so raziskovalci zadnje tedne odkrili tudi grob njegovega prednika faraona Sonufrija, »velikega boga in osvojevalca tujih krajev«, kot ga imenuje v hieroglifih dolnja slika, ki predstavlja tega egipčanskega kralja, kako bje po svojem sovražniku. — Izkopnine, ki so jih našli v grobovih egipčanskih kraljev, predstavljajo veliko vrednost in je egipčanska vlada prepovedala njihov izvoz iz dežele.

jemo, da bo sedanja vlada to vprašanje na katerikoli način spravila iz sveta!

— Tajinstven morilec deklet, ki je v zadnji številki zaradi tehničnih ovir izostal, vsled česar je nastalo povpraševanje, bo izhajal kot podlistek še naprej. Za zadnjo številko se bomo čitateljem ob prvi priliki oddolžili.

— Oddaja trafik. — Uradni list št. 29 objavlja razglas za oddajo sledečih trafik: 1. Ljubljana, Zabjek št. 1. — 2. Poljana št. 69 (okraj Novo mesto). — 3. Spodnje Domžale št. 544. — 4. Podlipovica št. 2 (okraj Litija). — 5. Ljubljana, Karlovska cesta 4. 6. Zadovinec št. 1 (okraj Krško). Prošnje oziroma ponudbe je vložiti po sledečem vrstnem redu, ki ga je tolmaitiči tako, kakor so zgoraj navedeni kraji: 1. 6. aprila 1925, 2. 7. aprila 1925, 3. 8. aprila 1925, 4. 9. aprila 1925, 5. 10. aprila 1925, 6. 11. aprila 1925. — Podrobnosti so razvidne v Uradnem listu, dalje na uradni deski Fin. okr. ravnateljstva v Ljubljani in na uradni deski one občine, v kateri je trafika razpisana. Opozorjamo na to invalide, vdove in sirote.

— Poslanec Pera Markovič ponesrečil. Imenovani je Davidovičev demokrat ter je bil v Davidovičevem kabinetu minister za pošto. Mož je že star ter ima samo eno nogo 24. t. m. je vstal zgodaj in takoj odprl okno, svoje hotelske sobe. Naslonil se je na okno, hotel se osvežiti. Pri tem mu je postalo slabo ter je padel skozi okno, pri čemer se je nevarno poškodoval.

— Podružnica Jugoslovanskega kreditnega zavoda v Ljubljani, ki je kot taka doslej poslovala v Murski Soboti, je postala s 26. februarjem samostojen zavod na združni podlagi s predsednikom dr. Slavko Vesnikom na čelu. — Zavod je soliden in ga Prekmurcem toplo priporočamo.

— Davke znižujejo — toda ne pri nas, ampak na Češkem. V kratkem stopi v veljavo namreč zakon, s katerim se regulacija davkov uredi tako, da se uvede sistematično znižanje davkov na vsaki dve leti, do gotove razumne odgovarjajoče mere, ki se bo pa tudi z zakonom določila. — Na kaj takega seveda pri nas ni misliti, ker so naše kase nenastitljive, ker se dela brez ljudske kontrole, ker se denar razpisava za nepotrebne stvari, državni uslužbenci pa so kljub temu lačni in strgani.

— Naredba ministra za agrarno reformo o postavljenju agrarnih veščakov. Z rešenjem agrarnega ministrstva št. 32895-24 so bili razpuščeni vsi občinski agrarni odbori. Namesto teh se je v smislu istega rešenja o priliki revizij zakupodaje zasliševalo po potrebi po dva agrarna interenta iz vsake občine. Ker se v praksi ta odredba ni obnesla, je minister za agrarno reformo izdal rešenje št. 54650-24, potom

katerega se smatrajo vsi obč. agrarni odbori, kakor tudi omenjeni ad hoc izbrani zastopniki razrešeni svojih dolžnosti. Ob enem se pa pooblašajo okrožni agrarni uradi, da lahko v slučaju potrebe iz vsake vasi z dekretom postavijo po dva agrarna veščaka izmed takih oseb, katere so uradu znane kot povsem nepristranske in nesebične osebe, katere osebe so v stanu in hočejo zastopati interese siromašnih upravičencev agrarne reforme. Te osebe bi bile posvetovalni organi agrarnih oblasti pri izvedbi agrarne reforme, ter jih imajo agrarni uradi zapriseči. Njihova služba je častna in nimajo pravice zahtevati kakršnokoli nagrado ali vrnitev stroškov za izvršitev svojih dolžnosti.

— Žigosanje vstopnic. Dosedaj je žigosanje vstopnic za zabave, koncerte itd. vršil vedno oddelek fin. kontrole in se je veselila taksa plačala na pošti potom čeka ali pa pri davčnem uradu. Od sedaj naprej pa bodo to delo izvrševali davčni uradi za okolišnih občin, ki spadajo k oddelku fin. kontrole na sedežu davkarje. Vsi prireditelji (društva itd.) na sedežu davkarji naj se torej obračajo radi plačila veselilne takse naravnost na pristojni davčni urad. Kontrolo pri prireditvah samih pa bodo tudi v naprej izvrševali organi fin. kontrole. Zato mora biti pristojni oddelek vedno o prireditvi obveščen.

— V Avstriji izdajo nov denar 26. t. m. Kakor smo že poročali, so uvedli v Avstriji s 1. januarjem novo valuto. 26. t. m. izdajo prve bankovce po 100 šilingov.

— Znižanje zavarovalnine. — Ministrstvo za socialno politiko je izdalo naredbu, s katero se znižajo prispevki za zavarovanje delavcev zoper nezgode od 6 na 5%. Več v Uradnem listu št. 28. — To znižanje je samo začasno ter se po potrebi lahko zopet zviša.

— »Pekatec« v Jugoslaviji. V Ljubljani se je ustanovila tvrdka: Prva kranjska tovarna tistenin »pekatec« Znidaršič & Co., družba z o. z., kot posestrina tovarne istega imena v Ilirski Bistrici, ki slovi po svojih izbornih »pekatecih«. Družba je zgradila v Ljubljani novo tovarno za »pekatec«. Do sedaj je bilo treba uvaževati »pekatec« iz Ilirske Bistrice, ki je pa po vojni pripadla Italiji, ter plačevati visoko carino. Poznavalci dobrih tistenin so plačevali visoke cene za uvožene »pekatec«, niso jih pa mogli kupovati manje imoviti sloji. Sedaj se bodo »pekateci« lahko razširili zopet po vsi deželi. Zelimu družbi obilo uspeha.

— Justifikacija na dnevnem redu. — Pred kratkim je bil v Osijeku obešen znani ropar Čaruga in njegov pomočnik Prpič. V torek 17. t. m. so ravnatam obesili morilca Latinovića, ki je svojega tovariša sodelavca umoril ter ga oropal bodega zaslužka 150 Din, poleg tega pa še od njegove žene izvil 450 Din. Sedaj pa bo v Zagrebu najbrže justificiran narednik Rumpelj iz Kamnika, zaradi umora trgovca Kelkovića.

— Nenavaden samomor. — V St. Vidu ob Glini je izvršila neka 64 letna žena nenavaden samomor. Žena je bila najbrž malo zmedena. V trenutku, ko je bila sama je 18. t. m. v sobi pograbila steklenico s špiritom, z njim polila svojo obleko in postelje, se vlegla in zažgala. Takoj nato pa je zakričala in priklicala s tem svojo hčer. Hči si v strahu ni znala pomagati. Stekla je k sosedu po pomoč. Starca pa je med tem skočila iz postelje, letala po sobi in se kmalu od bolečin zgrudila. Ko je došla čez par minut pomoč, so jo našli gorečo v

ELITNI KINO MATICA LJUBLJANA Kongresni trg

nezavesti. Čez nekaj ur je potem v strahoviti mukah umrla.

— Štrajk v italijanski ladjedelnici. — V Tržiču štrajka v ladjedelnici 4000 delavcev.

— Zvišanje plač državnim uradnikom v Italiji. — V Italiji bodo državnim uradnikom s 1. aprilom zvišali plače tako, da bodo uradniki najvišjih činovnih razredov dobili do 8000 lir letnega zvišanja. Za nižje činovne razrede je projektirano zvišanje v takem obsegu, da bo vsak uradnik prejel po 100 Din zvišanja. — Tako v ubogi proletarski Italiji, ki se bori s svojo gospodarsko in finančno politiko prav tako in še bolj kot druge države. Tako je v obljude, revni Italiji, ki ima razmeroma slabo davčno moč, toda dober davčni vijak. Tako je tam, kjer jim primanjkuje vsega, razen pomaranč in riža, kjer pa imajo prvovrstno diplomacijo, ki zna izbrabiti vsako konjunkturo v svoj prid. — In kako je pri nas, kjer je vsega v izobilju? Pri nas je državni uradnik in delavec lačen, ker ne zasluži več za kruh, a zboljšanja še ni pričakovati! — Zakaj? Na to odgovarjati bi bilo zares že odveč. Kdo je kriv? Na to pa moremo odgovoriti, da prizadeti sloji sami!

Ljubljana.

— Shod stanovanjskih najemnikov v Ljubljani se je vršil pretečeno soboto v dvorani »Union«. Shod je bil sicer dobro obiskan, pa bi bil lahko še bolj, zlasti če se upošteva, da so se shoda udeležili tudi izvenljubljanjski najemniki. Ljudje jse pač vse premalo zanimajo za to nevhvaležno zadevo. Pozneje, ko bo prepozno bo vptija veliko. Društvo stanovanjskih najemnikov vrši sicer svojo težko nalogo v kolikor pač more. Sobotni shod bi bil lahko bolj učinkovit, ko bi bil aranžiran še na širši podlagi, ko bi poleg društva stanovanjskih najemnikov s primernim nastopom sodelovali še razne druge organizacije in korporacije, čijih naloga je, ščititi male ljudi. Saj bi morala vsa naša javnost ne glede na razredno pripadnost soglašati s tem, da se naj stanovanjsko vprašanje reši na način, ki ga zastopa to društvo. Mislimo, da ne bo odveč, ako se priredi še ena širša akcija v tem smislu in to pred debato o novem stanovanjskem zakonu v parlamentu. Tej akciji bi se naj pridružila vsa večja mesta v Sloveniji.

Maribor.

— K dijaškemu štrajku v Mariboru. Celokupno dijaštvo vseh srednjih šol v Mariboru je poslalo kralju sledečo depešo: Kabinetni pisarni Njegovega Veličanstva kralja, Beograd. — Srednješolska omladina Maribora javlja Vašemu Veličanstvu, da je prosvetni minister premedil profesorja Ribarića, nacionalnega delavca in prvobornitelja jugoslovske ideje, preganjanega vedle iste od Avstije in Italije, na potikanje maščevalnih ljudi iz Maribora v Leskovic. — Prosimo Vaše Veličanstvo, da zabrani brezpredmetno preganjanje ljudi. — Jurtec, v imenu dij. sveta.

— Roparski umor v Studencih pri Mariboru se pojasnjuje. — Drugi spremljevalec, ki je pri umoru moral sodelovati, znani mizarški pomočnik je v rokah pravice, dasi je pobegnil v Italijo. Italijanske oblasti so ga izročile, skušal je med potjo pobegniti, pa ni šlo po sreči. — Zadeva se razvija kar lepo sama od sebe, dasi možakar tajf.

— Proti izpostavljanju Slovencev pri oddaji cestnih del v Mariboru je vložilo tajništvo NSS v Mariboru na cestni erar SHS v Ljubljani pritožbo sledeče vsebine:

»Kakor nam poročajo, oddaja cestni nadzornik Emil Rektorik v Mariboru, Koroska cesta št. 31 vsa dela na cestah, mostovih itd. le nemškimi podjetnikom, dočim so Slovenci brez kruha in se proti takemu postopanju brezuspešno pritožujejo. Ker dosedaj

VEDENSKJE NOVICE

— CENJENI NAROČNIKI! — Današnji številki so priložene pološnice, da po njih obnovite naročnino za II. četrtletje. Na pološnicah navedeni zneski značijo torej naročnino s eventualnim zaostankom vred do 30. junija t. l. — Trdovratne zaostankarje — saj jih sicer ni več veliko — resno opominjamo, da je sedaj zadnja prilika za poravnavo dolga, če se hočejo izogniti ne ljubim posledicam. — Po Ljubljani bo zopet pobiral naročnino naš inkasnat, za Maribor bomo uvedli zopet plačevanje po pološnicah, ki bodo priložene prihodnji številki, v Celju pa bo naročnino sprejemal naš pooblaščenec tovariš Fr. Jošt.

— Povišanje stanarine. — Novi stanovanjski zakon še ni zagledal luč sveta ter še ni zakon, pa so ga že začeli nekateri uporabljati. Pa menda vendar ne bo šlo tako gladko! Saj za državne nameštence bo treba poprej nekaj ukreniti. Kako pa naj nameštenci plačajo povisek? Le poglejmo si efekt. Po novem načrtu se bodo stanovanja podražila za 6, oziroma 9kratno predvojno ceno t. j. iz leta 1914. Primer: Državni poduradnik s 4 člansko družino je plačal leta 1914. 60 kron mesečno čiste najemnine, poleg doklad in raznih drugih prispevkov. Ta vsota se bo sedaj spremenila v dinarje in 6krat pomnožila. Tako bo stalo to stanovanje odslej letno 720x6, to je 4320 Din in pa še približno 850 Din raznih doklad ter drugih namečkov. Po novem bo znašala stanarina za ta primer 4670 Din, če tudi dobi v najboljšem slučaju od države letno samo 1200 Din stanarine. Primanjkljaj za 3470 Din letno, bo moral kriti od svoje itak bore plače, ki ne zadostuje niti za hrano in obleko. Tako bo revščina še večja, ljudje bodo še bolj lačni in še bolj strgani in prišli bodo prav kmalu — do opank, kakor so nekoč nekateri zatrjevali. Opozorjamo na ta dejstva merodajne kroge. Res je pa tudi, da morajo ljudje imeti sredstva za plačilo. In ker državni nameštenci teh nimajo, jim jih mora dati država. Z novim stanovanjskim zakonom zvišajte torej tudi prejemke državnih uslužbencev! Novi stanovanjski zakon pa naj

se prične izvajati, ko bo stopil v veljavo! Anarhije ni treba.

— Čuden razpis. — V Uradnem listu št. 28, od 18. marca, ki smo ga prejeli 19. t. m., je objavljen razpis o izplačevanju sedmega kuponu 7% investicijskega posojila. Izplačilni rok je določen na 15. marca 1925. Razglas sam je v Beogradu datiran 16. februarja.

Odplačajte obroke obveznice 7% državnega posojila! — Direkcija poštne hranilnice v Beogradu je izdala sledeči poziv: Vsi državni uslužbenci, ki so podpisali po poštinih čekovnih zavodov v Sarajevu, Ljubljani ali Zagrebu ob emitiranju obveznice 7% investicijskega drž. posojila iz leta 1921. te obveznice na odplačilo, se pozivljajo, da do dne 30. junija t. l. popolnoma odplačajo še dolžno vsoto. Izza dne 30. junija t. l. ne dobi nihče več teh obveznic, ampak se prodajo na njegov račun, da se poravnava dolg pri poštini hranilnici ali dotičnem ček. zavodu. Eventualni prebitki po poravnavi dolga se dajo uplačiteljem na razpolago.

— Kaj je z 20% odtelgajem? — Pri kolkovanju starih avstrijskih kron je takratni finančni minister po sklepu vlade odtegnil vsem onim, ki so imeli svoj denar doma v gotovini, po 20%. S tem so bili po večini udarjeni mali ljudje, ki so za tekoče potrebe držali denar doma. Vlada pa je dala obljubo, da bo te odtelgaje ljudem kmalu odplačala, oziroma vrnila prisilno posojilo. Zato so prizadeti dobili za odtegnjene vsote potrdila ali nekake bone. Preteklo je že par let in o tem ni ne duha ne sluha. Sicer mečejo vedno opozicijske stranke vladnim strankam, ki so slučajno na vladi te očitke na krožnik z vprašanjem, kdaj da bo vlada to izplačala, pa se kljub temu nič ne zgodi. Davidovič in naši klerikalci ter radikali in samostojni demokrati so v tem pogledu vsi enaki in drug drugega vredni. Vsi ljudi farbajo! Naj že vendar enkrat vlada poravnava svoje obveznosti. Saj je to ljudski denar, do katerega ima ljudstvo pravico. Ali pa naj se enkrat vlada ojužni in pove, da iz tega ne bo nikdar nič in zakaj ne bo nič. S farbarijo naj se enkrat neha! — Pričaku-

Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico

r. z. z o. z.
ki posluje v novourejenih prostorih v Ljubljani, Mestni trg 6
Telefon št. 9.

Hranilne vloge obrestuje po

8%

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odplačanim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru. — Izven ljubljanskim vlagateljem so na razpolago poštne pološnice, da nimajo v pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Jamstvena glavica nad 11.000.000 dinarjev.

Originalne potrebščine za OPALOGRAF (Preservat in Fixat) dobiš samo pri Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6., I. nadstr., vrata št. 10.

pri imenovanemu ni pomagala nobena pri- tožba, se dovoljuje obrniti na gornji na- slov kot višjo instanco s prošnjo, da celo za- devo preišče in napravi red, da bodo deležni zasluzka na slovenski zemlji predvsem Slo- venci, kajti nikakor ne gre, da bi bili Slo- venci zapostavljeni za Nemci celo od strani države. Priče o gornjih navedbah so na raz- polago in jih v slučaju potrebe lahko javimo z vsemi potrebnimi podatki vred.

K temu dostavljamo, da je prava sramo- ta, da se dogaja kaj takega v državi, v ka- teri vlada nacionalni blok. Navedli bi lahko še mnogo podobnih slučajev, ki dokazujejo, da našim samostojnim demokratom prav nič niso mar nacionalni interesi in da ti jenjajo tam, kjer se prične žep. Ko je nedavno v seji občinskega sveta tov. Roglič protestiral proti nemški govornici v mariborskem občins- kem svetu, sklicujoč se na tozadevni sklep občinskega sveta, se je za občinskega sve- tovalca Frimerja zavzel samostojni demokrat dr. Kukovec, češ, da lahko govori nemško naprej. »Marburger Zeitung« je Rogliča na- padala in Nemce indirektno opozarjala na bojkot proti Rogličevi trgovini, češ, menda se Roglič ne brani nemškega denarja. In takih primerov bi lahko navedli še več in bomo to o priliki tudi storili, da javnost izve, kako izgleda v nacionalnem dejanju tista stranka, ki je Slovincem sedla za vrat.

Ustanovitev železničarskega gradbene- ga odseka. V nedeljo ob 9. uri dopoldne se vrši v Götzovi dvorani od posebnega pri- pravljalnega odbora sklicani železničarski shod, katerega namen je ustanovitev želez- ničarskega gradbenega odseka kot avto- nomne sekcije pod okriljem kreditne in stavbne zadruga »Mojmir«! Kljub Bahu- movi protigonji in spekulaciji, da naj se ustanovi samostojna železničarska stavbna zadruga na programu soc. demokratske stranke, pravzaprav Bahunove frakcije, je že dosedaj v ta odsek pristopilo nad 20 članov, 60 pa je prijavljenih za pristop, ko se tudi formalno izvrši ustanovitev te sek- cije. Resni železničarji, tudi oni iz vrst so- cialnih demokratov so spoznali, da za zla- sti g. Bahun kot sam železničar ves ta čas ni prav nič brigal za rešitev stanovanjske- ga vprašanja v prid železničarjem, medtem ko se je zadruga »Mojmir« ves ta čas resno trudila pomagati železničarjem. Na ta shod in ustanovitev tega odseka opozarjamo na- še tovariše železničarje.

Novo mesto.

Umor pri Novem mestu. V Ločni vasi pod Šmarno goro so dan pred Sv. Jo- žefom našli ubitega znanega Andreja Gri- čarja iz Družinske vasi, ki pa ni bil po- sebno dobrega slovesa. Dobil je dva strela v glavo ter je imel poleg tega še razbito lobanjo. Morilca še nimajo.

Celje.

Spomini na občinske volitve v Celju. Pod zgorajim nadpisom sta prinesla »Jutro« in »Nova Doba« z zavistnim veseljem izkri- vljeno poročilo o neki sodni obravnavi proti hotelirju Josipu Zumer, nanašajoče se na kolikor toliko koristne volitve za mestno ob- činsko celjsko, ki so se vršile minulo jesen. Iz strupeno-strankarskega poročila je razvidno, da dopisnik glede juristarije zelo šepa in je njegovo veselje sedaj pač zelo preuranjeno, kajti o končnem rezultatu se bode lahko go- vorilo še le davno potem, ko bodo že vse češnje obrane. Je pa tudi neoprezno, hoditi pri slabem vremenu na prosto, ker se dobi lahko nahod, ki pa, četudi ni baš nevaren, vendar tudi včasih rodi zelo neprijetne po- sledice, posebno tam, kjer je odporna sila zgrajena samo na neresnici in hudobiji.

Opozarjamo na oglas v današnjem listu ter priporočamo restavracijo Josipa Zu- mer v Celju na Glavnem trgu, hotel Zvezda, kar najbolje. Priznana pristna štajerska vi- na iz domačih goric so vedno na razpologa- nje, istotako sveže marčno pivo in vsak čas topla in mrzla kuhinja. Tujeem so na raz- polaganje prenočišča in snažne sobe po niz- kih cenah. Med časopisi je v hotelu tudi naš list »Nova Pravda«, česar žal glede marsika- tere druge celjske gostilne, ki jih posejajo tudi naši prištasi, ne moremo trdit. Tova- riši, zahtevajte v vseh lokalih, vedno in povsod »Novo Pravdo«!!

KOČEVJE.

V vseh krajih, kjer se vršijo sejmi, se pobirajo običajne takse od kramarjev in od kmetovalcev, ki pričnejo živino na sejm, po- vsod se izdajajo uradna potrdila plačnikom sejmjskih taks, samo v mestu Kočevju je pa izvanredna izjema. Občinski organ pobere visoke takse, ne da bi izdal plačniku gotovo pristojno uradno potrdilo. Radovedni smo, na kateri način in na podlagi katere listine, se te vrste takse v občinsko blaginjo vklju- žijo. Upamo, da bo župan tudi takaj po- segel z železno roko v to temno točko in napravil tudi v tem oziru red.

Svilene klobuke

okrašene od 200 Din naprej v raznovrstnih barvah, prodaja Minka Horvat, modistka Ljubljana, Stari trg št. 21

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Bill in Jim sta neprestano zaposlena z iskanjem. Večinoma prežita v bližini parka, kjer se mora po Edvardovem mišljenju na- hajati hiša, v kateri je zaprta mlada dama, katero hoče mož s krinko pod vsakim po- gojem izslediti. — Kratak oktoberski dan se nagiba k svojemu zatonu. Jim in Bill, ki sta na svojem navideznem izprehodu po parku ravnokar dospela do ceste, ki pelje okrog njega, pozorno motrita vsa pota, ki vodijo v bližnje ulice.

V Londonu ni bilo nič redkega, da so razni premožni sloji imeli črnce v službi. Pri svojem iskanju sta srečala že več takih črnih uslužbencev. Nikdar pa doslej še ni- sta naletela na črnega lakaja, katerega sta videla na sliki, ki jima jo je pokazal Wil- liam. Zbog svoje izredno močne postave bi ga morala vsekar tako spoznati. Vrhtega je imel ta črnc na levem licu veliko braz- gotino, katero je bilo jasno opaziti tudi na sliki.

Tereza je bila kljub svoji maščevalno- sti in peklenski zlobi, kljub svoji pretka- nosti, vendarle precej neprevidna.

Poglej no, Bill,« reče naenkrat Jim ter pokaže iz svojega skrivališča na bližnji cestni vogal, »poglej si no orjaškega za- moreca, ki gre tamkajle.«

Bill pozorno gleda v smer, ki mu jo je naznačil Jim. Tudi on opazi črnca, ki po- časi kobaca po ulici. Na vogalu ulice se na- haja priprosta restavracija, v katero zaha- jajo nižji sloji, predvsem služabniki in voz- niki. Tudi črnc je namenjen v to krčmo, da si poišče kapljico dobre pijače. Dospel- ši do gostilne, takoj zavije v njo.

V to gostilno pojdva sedaj,« meni Bill malomarno. »Črnca si morava nekoliko od bližje ogledati!«

Počasi jo mahmeta preko ceste ter vsto- pi v restavracijo, v kateri vlada precej živahno vrvenje. V bližini črnca, ki sedi že za mizo, je ena miza še nezasedena. Tja se vsedeta Bill in Jim in naročita polič vina.

Na zdravje!« vzklikne Bill in trči s prijateljem.

»Je že pravi,« posepeče Bill svojemu prijatelju, »na licu ima brazgotino. Teci takoj k Jaku in mu povej, da sem jaz ostal tukaj, da pa črnca ne morem prijeti radi mnogoštevilnih gostov, pač pa mu bomo ve- dno za petami, če bi odšel iz gostilne, dotlej pa ostanem na tem prostoru.«

Jim počasi izprazni svoj kozarec.

»No, le kmalu se daj zopet videti,« vzklikne Bill na glas, »slišiš, obišči me zo- pet v kratkem!«

Jim prikiha, potem pa počasi odide iz gostilne.

Bill se za mizo vsede tako, da ima črnca vedno pred očmi. Da je isti, katerega sta že nekaj dni iskala, ni nobenega dvo- ma. Njegova zunanost se popolnoma ujema s sliko. Ravnoisti nasilni in koščeni obraz, brazgotina na licu, potuhnjeni izraz oči, in kar je glavno, ima na sebi isto obleko, kot jo je videl na sliki. Bill ne odmakne svoje- ga pogleda od toli iskanega zamorca. Ne- strpno že čaka, da se vrne Jim in prinese odgovor moža s krinko. Pol ure je že mi- nulo, odkar je odšel Jim. Navidezno mirno in brezskrbno pije Bill iz čaše. Tudi črnca se nikamor ne mudi. Kozarec za kozarcem izprazni v svoje grlo ter niti najmanj ne slut, da sedi pri sosedni mizi Jakov drug.

Tedaj se zopet odpro vrata gostilne. — Troje stražnikov orjaške postave vstopi v sobo ter ponosno gledajo navzoče goste kot da nekoga iščejo, nato pa se približajo mizi, pri kateri sedi zamorec, ki začudeno pogleda neobčitajne goste.

»Vi ste aretirani,« ga nagovori eden stražnikov.

Zamorec skoči pokonci.

»Jaz? To je vsekakor pomota. Zakaj me hočete aretirati?«

»Jezik za zobmi!« ga nahruli eden stražnikov. »Na postaji boste že zvedeli, po- čudno! — Billu se sedaj nič kaj poseb- prostim!«

Zadnje besede so bile namenjene rado- vednim gostom, ki so se medtem nabrali okrog stražnikov ter ugibali o vzroku ne- uadne aretacije. Vendar si pa nihče ne upa vprašati po povodu. — Bill je ostal mirno na svojem mestu. Ko pa stražniki odvedejo obupno vpirajočega se črnca, stopi tudi on za drugimi radovedneži v vežo. Pred gostil- no stoji fujakarski voz, v katerega spravijo stražniki črnca, nakar tudi sami hitro sko- čijo v kočijo, ki takoj oddrda.

Čudno, — Billu se sedaj nič kaj poseb- no ne mudi. Ravnodušno izprazni svoj ko- zarec, poravnava svojo ceho ter počasi odko- lovrati proti parku.

Kočija, v katero so naložili stražniki aretiranega črnca, pa medtem z vso naglico oddrda po londonskih ulicah, potem pa zavije v majhno ulico, ki pelje proti Whitechaplu. Voznik vedno bolj priganja konje, že od- meva peket konjskih kopit po mestu, ki drži preko Temze: takoj nato pa zavije kočija v bližnjo ulico. Skozi visoka vrata, ki se po nevidnih rokah namah odprejo na stečaj, zapelje voz v ozko dvorišče zagonetne hiše na zapadnem obrežju. Stražniki skočijo iz kočije, — potegnejo iz nje zvezanega črnca ter ga odnesejo v vežo, odtod pa v lepo opremljeno sobo, kjer ga polože na tla.

»Odmašite mu usta!« zadoni rezek glas. Na tleh ležeči, na rokah in nogah zve- zani črnc, katerega so v stražnike preoble- čeni Jakovi tovariši pri belem dnevu v naj- obljudejšem delu mesta zgrabili, prične grozno rjoveti.

»On je!« zavpije Jak s strašnim glasom, »tisti, ki ga predstavlja slika!«

Zopet rjovenje, hropenje — ki se po- lagoma spremeni v javkanje.

»Verige,« ukaže mož s krinko, ki s svo- jimi, nič dobrega obetajočimi očmi nepre- mično zre na orjaškega črnca.

Nekaj gibov in črnce je z jeklenimi ve- rigami zvezan na rokah in nogah. V straž- nike preoblečeni možje dvignejo črnca na noge, ki hropeč in javkajoč strmi v pred seboj stoječega moža s krinko, ki zapovedu- joč dvigne desnico, da se možje odmaknejo do stene. Jak — strašni maščevalec nudi grozen pogled. Izraz njegovih iskričih se oči je strašen. Iz žepa potegne sliko.

»Ali poznaš to sliko, lopov?« odmeva njegov grozni glas po sobi, da si preoble- čeni tovariši komaj upajo dihati.

Črnc obraz je vsled strahu postal skoro sive barve; iz nizkega čela mu cur- ljajo velike znojne kaplje.

»Ne!« spravi konečno iz sebe s smelim glasom.

Strašni maščevalec se grozno zasmeji. »Jim!« zakliče zapovedujoče. Eden do- zvednih stražnikov stopi naprej.

»Privrvi revolver!« Ko nastepo do treh, mora kroglja predreti levo roko tega črnega lopova. Napni petelina!«

»Ena — — —«

»Milost, milost!« hrope črnc, »Cezar to sliko poznati, — milost!«

Mož s krinko zgrabi črnca s svojo že- lezno pestjo za desnico, da je slišati praske- tanje kosti.

»Pomoč! — pomoč!« kriči Cezar.

»Ti si jo pretepal, pes, ti si z bičem — — —«

Nadaljnjih besed v divji jezi ne spravi iz sebe; črnceva desnica se pohabljen pobeši.

»Cezar se dame ni dotaknil, gospoda- rica le prosila, da naj Cezar tako postavi, on ni pretepal — gospodarica ga je le v ta- kem položaju fotografirala.«

»Ti si nameril na njo bič, ki — — —«

Takega kot je bil sedaj Jak, njegovi to- variši doslej še niso nikdar videli. Sicer tako pogumni možje, se tresejo pred straš- nim miščevalcem.

»Kje stanuje tvoja gospodarica?« vpraša nenadoma z neverjetno čudnim glasom. — »Hitro povej za hišo — in potem predvsem, če ujeta dana še živi, odgovori, lopov — ali — — —«

Cezar molči.

»Odgovori, tvoja zadnja ura bije!«

»Cezar prisegel ne izdati hiše, ne ime- novati imena gospodarice, ne pokazati sta- novanja, raje se da Cezar ubiti.«

»Bestija,« zaškriplje mož s krinko, »ali hočeš govoriti?«

»Cezar hoče umreti, on noče govoriti.«

Zopet odmev groznega smeha.

»Ti boš govoril, lopov, slišiš, troje vprašanj mi boš odgovoril. — Kje stanuje tvoja gospodarica? Ali vjeta mlada dama še živi? V kateri sobi je zaprta?«

Črnc molči.

Zakrknjena kanala, vredna svoje go- spodarice. Vun z njim — petdeset udarcev z bičem — potem se mu bodo pač odpra- usta!«

»Tovariši tajinstvenega moža planejo na črnca in ga vlečejo v vežo. Nekaj minut je vse tiho. Potem pa je slišati odmev udar- cev, presekani po bolestem cviljenju, ki po- staja vedno močnejše, dokler se ne izpre- meni v grozno tuljenje.

Mož s krinko odpre vrata.

»Stojte! — Koliko udarcev je dobil?«

»Dvajset — gospod!«

»Ali boš sedaj govoril?«

Črnc ne da nobenega odgovora.

»Nadaljujte z batinami!« se glasi ukaz.

In zopet odmevajo udarci, pod katerimi se stopnjuje vpije črnca v grozno tuljenje. Sedaj utihnejo udarci. Edino, kar je še sli- šati, je cviljenje do onemoglosti pretepene- ga črnca. — Mož s krinko se prikaže med priprtimi vrati.

»Prinesite ga v sobo!«

Cezarja, ki se krivi pod težo udarcev, prinese v sobo. Srepa gleda svoje mučitelje.

»Ali hočeš sedaj govoriti?«

»Gospodarica je prepovedala!«

Mož s krinko udari z ного ob tla, da odmeva po vsej hiši.

»Jim, vzemi revolver! Na prvo povelje zdrobi lopovu roko, s katero je dvignil bič proti mladi dami; nikogar več naj ne pre- tepa z njo. Na drugo povelje odstreliš desno, na tretje pa levo uho, torej — — —«

»Cezar, Cezar, — hoče — — — zajeci črnc, kateremu stopijo velike okrogle oči skoro iz očesnih votlin.

»Govoriti hočeš? — Hitro — hitro — sicer je po tebi!«

Videti je, kot da hoče črnc izpolniti zahtevo strašnega moža; usta ima že odprta, ime mu je dozdevno že na jeziku. — Tedaj pa mu nenaden krč skremžil obraz in nezavesten se zgrudi na tla.

»Mrtev je,« zakriči mož s krinko.

»Ne, gospod, on se je le potuhnil,« pri- stavi Jim. »Saj so vsi črnci tako trdega življenja kot mačke.«

Toda Cezar se topot ni potuhnil, četudi ni bil mrtev. Grozen krč pretresa njegovo orjaško telo. Jakovi tovariši morajo napeti vse sile, da ukrote divje okrog sebe bijočega črnca, ter povežejo z vrvmi. Istočasno mu pa medtem prišedši Bill vliwa v usta okrep- jevalno tekočino, da bi se mu vrnila zavest. Toda tudi kapljice nič ne pomagajo. Cezar leži kot mrtev na tleh.

»Gospod,« de Bill brez nekaj časa, ta mo- žakar mora par ur v miru ležati, predno se mu vrne zavest; poznam te vrste krčev, ki se pri črnih pogosto pojavljajo, zlasti še, če se razlutijo. Preje kot jutri zjutraj bo težko spraviti kako besedo iz njega!«

Zamolkel vzklik se izvije možu s krin- ko iz ust.

»Preje kot jutri ne? Bill, ali si znorel? Govoriti mora, in če bi moral zadnji glas iztisniti iz njega, govoriti mora, mora!«

»Ne more, gospod!« Le poglejte, kako tišči zobe skupaj. Okrog ustnic pa mu stoje bele pene. Jutri bo že govoril, saj je že preje hotel!«

Mož s krinko dvigne pest, kot da hoče vse okrog sebe z enim udarcem zdrobiti. Vendar pa s svojo železno energijo obvlada samega sebe, da se umiri.

»Do jutri,« reče rezko, da oblije Billa mrzel pot, »kaj se more do jutri zgoditi? Ali naj še dalje prenašam peklenske muke, muke, pod katerih pezo se sam skoro zgru- dim? In vendarle, moram se udati. Ellen. Še eno noč, samo še eno noč, potem si re- šena, zopet moja!«

Bill skoro boječe upira svoje oči v strašnega moža, čegar glas je sedaj, ko gre za ljubljeno bitje, neobičajno mehek, skoro nežen. Toda le nekaj sekund traja to stanje, potem pa postane zagonetni mož zopet Jak, strašni maščevalec, mož, čegar železni volji se ni moč upirati.

»Vun s črncem!« ukaže strogo. »Polo- žite ga na posteljo, jutri zjutraj ali če mo- goče še danes ponoči, naj in mora govo- riti! Opazujte vsako njegovo kretnjo! Čim ga popusti krč, me takoj pokličite!«

Ko odnesejo črnca, ostane mož s krin- ko sam v sobi.

»Ellen,« šepče tiho, »ljubljena Ellen, kmalu te rešim, k tebi pride tvoj William. Vem, da živiš in živiš moraš, — saj imam edinole tebe, dragica moja, edino bitje, ki me tako vroče ljubi, moja sladka Ellen!«

Nemirno hodi po sobi gorindol, oči se mu strašno svetijo. Nestrpno čaka in po- sluša, kdaj mu poročejo, da se je črnc prebudil iz nezavesti. Toda nikdo ne pride!

Kje je Cezar?

»Tomaž!« zakliče precej ostro ženski glas, »Tomaž!«

»Tukaj, milostljiva gospodarica!« se oglasi črnc ter hitro stopi iz sosednje sobe.

»Ali nisi videl Cezarja?« vpraša lepa Tereza Gardiner.

»Se še ni vrnil.«

Ozlovoljeni zapre Tereza vrata za sa- bo; da je njen zvesti služabnik tako dolgo

Priporočamo trdko Josip Petelinca Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo. Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, klota, belega in rujavega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih pa- lic, nahrbtnikov, potreb- ščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za priko- rjevanje in za obrezovanje trt. NA VELIKO IN MALO.

izostal, si ne more tolmčiti. Pač pa jo je prosil, da sme izostati nekaj ur. Tudi je Terezi znano, da črnc zelo čista žgano pi- jaco. Toda čas, katerega mu je dovolila za izhod, je že davno potekel, in še vedno se ni vrnil. Nekoliko vznemirjena radi služab- nikovega izostanka hodi po svojih sobah — sedaj nič več ne misli na črnca, tembolj pa se sučejo njene misli okrog vjete Ellen. Ellena, katero je dala iz kleti prenesti v sobo z zamreženim oknom, je s pomočjo čudodelnih zdravil že toliko okrevala, da je mogla vstati s postelje. Po boleznih se je pojavila v njen neka čudna apatija do vse- ga, kar se je nahajalo v njeni bližini. Le edaj, če je dobila vest o stanju svoje bo- lne matere, so ji njene skoro ugasle oči ne- kam oživele.

(Dalje prihodnjč.)

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

Table with exchange rates for various currencies: 100 švic. frankov stane 1219—, 100 franc. frankov » 330.5, 100 laških lir » 256.65, 100 čeških kron » 187—, 100 avst. kron » 0.0884, 100 ogrskih kron » 0.0874, 100 bolg. levov » 46.08, 100 dolarjev » 6288—, 100 angl. funtov » 30225—.

Čurliška borza,

Table with exchange rates for Swiss francs: 26. marca 18. marca, 100 dinarjev je stalo 8.15, 100 franc. frankov » 27.22, 100 laških lir » 21.10, 100 čeških kron » 15.35, 100 avst. kron » 0.0073, 100 ogrskih kron » 0.0075, 100 bolg. levov » 3.78, 100 dolarjev » 518.10, 100 angl. funtov » 2480.50.

Ogovorni urednik: Franje Rupnik. Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani. Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Najboljši šivalni stroji so edino Josip Petelinca znamke „Gritzner“ in „Adler“ Večletno jamstvo. Delavnica za popravilo strojev. Pouk v vezenju brezplačen. Ljubljana blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Vse pisalne, risalne in šolske potrebščine do- bite najceneje v papir- ni trgovini Miroslav Bivic Ljubljana Sv. Petra cesta 29. Lastna knjigovoznica. Velika zaloga šolskih zvezkov, map, in blokov.

Glasbene Instru- mente in potreb- ščine kupite najbolje in najce- neneje pri M. MUŠIČ, Ljubljana, Šelenburgova 6

Sami se pričajate, da se dobijo v restavraciji Josipa Žumer HOTEL „ZVEZDA“ v Celju, Glavni trg vedno pristna domača vina, vsak čas sveže marčno pivo; Priznana dobra kuhinja ob vsaki uri. Na razpolago so hotelske sobe po zelo nizkih cenah. Sprejemajo se abonenti na kosilo in večerjo. Klubova soba je po naročilu vedno na raz- polago za nemotena zborovanja in sestanke. Priporočam se za obilen obisk Josip Žumer, hotelir v Celju.